

2. Поплавська С. Д. Етика професійної взаємодії медпрацівника і хворого / С. Д. Поплавська. // «Комп'ютерно-інтегровані технології: освіта, наука, виробництво». – 2013. – №11. – С. 121-127.

3. Поплавська С. Д. Формування готовності студентів медичних коледжів до комунікативної взаємодії у професійній діяльності : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «теорія і методика професійної освіти» / Поплавська Світлана Дмитрівна. – Житомир, 2009. – 22 с.

4. Риб Г. Г. Сутність поняття «професійна комунікація майбутніх медичних працівників середньої ланки» та її різновиди / Г. Г. Риб // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки. – 2013. – № 15. – С. 83-92. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vlup_2013_15_13

5. Сучасна система відновного лікування та реабілітації хворих на псоріатичний артрит / О. А. Бур'янов, В. П. Кваша, Ю. В. Карнаух, О. В. Майко. // Літопис травматології та ортопедії. – 2015. – №1. – С. 93-98.

Примачик А.Ю.

студентка,

*Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова*

ХАРАКТЕРИСТИКА ПОНЯТТЯ ДИСКРИМІНАЦІЇ

Дискримінація (від лат. *discrimination* – розрізнення) – навмисне обмеження або позбавлення прав певних категорій громадян за їхньою расовою або національною належністю, політичними або релігійними переконаннями, статтю тощо.

У статті 1 Закону України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні» термін «дискримінація» визначається таким чином: «ситуація, за якої особа та/або група осіб за їх ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, віку, інвалідності, етнічного та соціального походження, громадянства, сімейного та майнового стану, місця проживання, мовними або іншими ознаками, які були, є та можуть бути дійсними або припущеними (далі – певні ознаки), зазнає обмеження у визнанні, реалізації або користуванні правами і свободами в будь-якій формі, встановленій цим Законом, крім випадків, коли таке обмеження має правомірну, об'єктивно обґрунтовану мету, способи досягнення якої є належними та необхідними» [3, 5, ст. 8-9].

Вважається, що вперше термін «дискримінація» згадано 1640–1650 рр. У міжнародне право цей термін було введено дипломатичною практикою (хоча у французьких текстах міжнародних угод до певного часу використовувався переважно термін «відмінності»). Особливого поширення термін «дискримінація» набув після Першої світової війни в основному у мирних міжнародних договорах і договорах про захист національних меншин. У системі захисту прав людини ООН його стали активно застосовувати після проголошення Загальної декларації прав людини 1948 р. [6, ст. 15].

У доктрині права XIX–XX ст. завдяки філософам природно-правової школи відбувається наукове становлення поняття дискримінації. Спершу – через категорію «нерівність», а згодом це проявляється у введенні нормативними правовими актами в науковій обіг терміна «дискримінація». Період XX–XXI ст. – активний науковий пошук різних проявів дискримінації [6, ст. 16].

Дискримінація здійснюється за такими ознаками як раса, колір шкіри, стать, мова, релігія, політична позиція чи точка зору, національне чи соціальне походження, майновий стан чи місце народження, і походження за народженням. Дискримінація призводить до приниження гідності окремої особистості, або цілої групи індивідів, позбавляє їх участі у суспільно-громадському житті, обмежує комунікацію, яка є невід’ємним процесом взаємодії між людьми, завдяки чому відбувається обмін інформацією, досвідом і виявляється сутність людини. Вона спричиняє страждання, комплекс неповноцінності, постійні внутрішні переживання і дискомфорт тих людей, які зазнають дискримінації. Такі процеси є причиною конфліктів, які можуть бути навіть міжнародними за масштабами та виливатися у збройну боротьбу [1, ст. 9].

Водночас, цінність загального визначення дискримінації полягає у тому, що воно виокремлює ключові принципи, що дозволяють визначати, в яких випадках розрізнення між особами або групами осіб становитиме протизаконну дискримінацію в будь-якій її формі. Таких принципів є чотири:

- наявність порушення (обмеження у визнанні, реалізації або користуванні) прав і свобод;
- наявність певної захищеної ознаки, на підставі якої відбувається розрізнення;
- відсутність правомірної, об’єктивно обґрунтованої мети, для досягнення якої проводиться розрізнення;
- недотримання принципу пропорційності (належності та необхідності) між метою розрізнення та способами її досягнення.

Закон встановлює такий перелік ознак, за якими заборонена дискримінація: раса, колір шкіри, політичні переконання, релігійні та інші переконання, стать, вік, інвалідність, етнічне походження, соціальне походження, громадянство, сімейний стан, майновий стан, місце проживання, мова інші ознаки [5, ст. 9].

Визначено два види дискримінації:

1. пряма дискримінація відбувається, коли з причини, пов’язаної з однією або більшою кількістю заборонених підстав, з особою або групою осіб поводяться менш прихильно, ніж з іншою особою або іншою групою осіб поводяться, поводитись або можуть поводитися в аналогічній ситуації; або коли з причини, пов’язаної з однією або більшою кількістю заборонених підстав, особі або групі осіб завдається шкоди. Пряма дискримінація може бути дозволена тільки у виняткових випадках, коли це може бути виправдано за строго визначеними критеріями;
2. непряма дискримінація відбувається, коли певне становище, критерій або практика можуть поставити осіб, які мають статус або характеристику,

пов'язану з однією або більшою кількістю заборонених підстав, в невідповідну ситуацію, порівняно з іншими особами, якщо тільки таке становище, критерій або практика не є об'єктивно виправдані легітимною метою, а засоби досягнення цієї мети є доречними і необхідними [4, ст. 5].

Із іншого боку, такі науковці, як Т. Бакка, І. Ветров, М. Виговський, Т. Ладиченко, Т. Мелешенко, І. Щупак дають наступні визначення видам дискримінації:

– пряма дискримінація (відкрита) відбувається за ознакою статі, національності, раси, мови, релігії, що у відкритій формі без об'єктивних причин принижує гідність особистості і проти- ставляє її традиційному суспільному загалу.

– непряма дискримінація (прихована) має місце тоді, коли за певних умов одна група осіб ставиться в особливо неспри- ятливую ситуацію у порівнянні з іншою групою не залежно від офіційного законодавства держави, яке проголошує рівні права та можливості всім громадянам. Вона виражається в ситуації, в якій особистість позбавлена можливості реалізовувати свої права на рівні з іншими групами у побутовій та соціальній сфері [1, ст. 10].

Дискримінація має місце, коли до окремої особи або групи осіб ставляться менш приязно, ніж до інших, через фактори, не пов'язані з їхніми достоїнствами, здібностями чи потенціалом. Дискримінація будь-кого за ознаками статі (у тому числі гендерного перепризначення), сексуальної орієнтації, сімейного статусу, раси, кольору шкіри, іноземного чи етнічного походження, релігії, переконань, інвалідності, вагітності чи народження дитини, членства або відсутності членства у профспілці є незаконною. Незаконною також є дискримінація щодо працівників, які працюють на умовах неповного робочого часу, тимчасових або неформальних працівників. Аналіз опитування «Євробарометр» за 2007 р. показав, що 64% європейців вважають дискримінацію поширеним явищем у своїй країні, а 51% – притримуються позиції, що боротьба з цією проблемою не є достатньою [2, ст. 9].

Питання дискримінації у суспільстві залишається й досі актуальним та гострим. Не зважаючи на постійні привертання уваги ЗМІ та інших засобів впливу на суспільство до цієї проблеми, думки людей розходяться стосовно трактування терміну та з'ясування питання, чи має місце дискримінація в сучасному українському суспільстві. Не зважаючи на неминучі процеси глобалізації та вплив «заходу» у вирішенні цієї проблеми, суспільство України залишається байдужим до зміни тенденцій соціо-культурних відносин у світі. Насамперед варто звернути увагу на обізнаність громадян у даному питанні та їх бажання до вирішення проблеми дискримінації в соціумі, адже світ розвивається і ми не маємо права пасти задніх.

Список використаних джерел:

1. Бакка Т. Дискримінація, расизм, ксенофобія, антисемітизм: історія, сьогодення і шляхи подолання / Т. Бакка, І. Ветров, М. Виговський, Т. Ладиченко, Т. Мелешенко, І. Щупак // навчальний посібник – Київ – Дніпропетровськ: НПУ ім. М.П. Драгоманова, Центр «Ткума», 2011. – 64 с.

2. Гінарау А. Від заборони дискримінації до сприяння рівності: посібник для тренерів / А. Гінарау // Міжнародна організація праці. – 2010. – 66 с.
3. Закон України «Про засади запобігання та протидії дискримінації» від 6 грудня 2012 р. № 5207-VI : станом на 30 травня 2014 р. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5207-17>
4. На межі. Вирішення проблем дискримінації та нерівності в Україні. / Equal Rights Trust у партнерстві з Правозахисним ЛГБТ Центром «Наш світ». Лондон, серпень 2015. – 443 с.
5. Пономарьов С. Федорович І. Запобігання та протидія дискримінації в Україні: Посібник для працівників органів державної влади та місцевого самоврядування. – К.: Міжнародна організація з міграції, Представництво в Україні, 2014. – 74 с.
6. Равлінко З. Заборона дискримінації: загальнотеоретичне дослідження / З. Равлінко // 12.00.01. дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук. Львів. 2016. – 201 с.